

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 836/22
Podgorica, 30.12.2022. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14), nakon završenog postupka pokrenutog po sopstvenoj inicijativi daje,

MIŠLJENJE

I Uvod

1. Posredstvom medija¹ obaviješteni smo: da se u kući koju Pljevljaci nazivaju skloništem za beskućnike, borave tri lica bez mogućnosti da koriste električnu energiju, jer je već odavno isključena usled prevelikog duga; da objekat pripada pljevaljskoj lokalnoj upravi i veoma je u lošem stanju, a posebno su neuređene zajedničke prostorije, gdje se higijena ne održava adekvatno; da su mediji od Centra za rad doznali da ovaj objekat, ipak, ne može biti sklonište za beskućnike, jer nije priveden namjeni; da je objekat 2013.g. ustupljen na korišćenje lokalnom Centru za socijalni rad za opštine Pljevlja i Žabljak, sa namjenom skloništa za beskućnike, da objekat nije registrovan kao licencirani pružalac usluge s obzirom na to da licenciranje usluga u navedenom periodu nije postojalo, da iz pljevaljskog Centra za socijalni rad saopšteno da je licima koja borave u smještaju ponuđeno da budu smješteni u Domu starih lica što su odbili; da u objektu trenutno borave tri lica koja su u navedenom periodu smještena na osnovu usmene odluke tadašnjeg direktora Centra, da koriste prava iz oblasti socijalne i dječije zaštite.

II Postupanje Zaštitnika

2. Zaštitnik je zatražio i dobio izjašnjenja od JU Centra za socijalni rad Pljevlja i Opštine Pljevlja.

3. Opština Pljevlja dostavila je izjašnjenje u kojem se, između ostalog, navodi da je predmetni objekat u kojem borave beskućnici 2010. godine, ustupljen JU Centru za socijalni rad Pljevlja i Žabljak na korišćenje, a nakon sanacije i adaptacije; da je 28.10.2021. godine od strane Centra tražen raskid Sporazuma o korišćenju zgrade „xx“, te je Opština 11.11.2021. godine obavijestila Centar da predmetni objekat, u kojem su smješteni beskućnici ne može predati prostom izjavom volje, već se treba izvršiti primopredaja ovjeka između vlasnika i korisnika, oslobođenog od lica i stvari; da do danas Opštini Pljevlja nije stigao odgovor na akt niti je izvršena

¹ <https://www.dan.co.me/crna-gora/skloniste-u-pljevljima-bez-osnovnih-uslova-za-zivot-struja-iskljucena-beskucnici-se-smrzavaju-5148662>

primopredaja objekta. U prilogu je dostavljena dokumentacija u vezi davanja na korišćenje zgrade „xx“ u Pljevljima.

4. JU Centar za socijalni rad Pljevlja, dostavio je izjašnjenje u kojem se navodi: da s obzirom da Centar nije uspio obezbijediti novčana sredstva i objekat privesti namjeni u skladu sa Pravilnikom o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja u prihvatilištu-skloništu, pa tim ni sam objekat ni dobiti licencu za pružanje pomenute usluge, dalji rad na licenciranju objekta od strane Centra je prekinut, tim prije što je Opština dobila moderan JU Dom za stara lica „Pljevlja“ koji obezbjeđuje savremene uslove života i stanovanja; da nakon otpočinjanja sa radom Doma, predstavnik Centra je obišao sve stanare u ovom objektu i istima ponudio usluge smještaja u Domu starih, a to je urađeni o krajem prethodne godine, znajući da je objekat isključen sa elektro mreže i u istom ne postoje uslovi za život i stanovanje; da je svo četvoro lica koji stanuju u objektu, odbilo da budu smješteni u Dom, odnosno izjavili da ne žele takav vid zbrinjavanja; da u objektu stanuju:

- XY., lice koje je stanovalo u objektu i prije njegove adaptacije, koji je korisnik MOP-a;
- XY; korisnik prava na naknadu po osnovu preostale radne sposobnosti kod Biroa rada u Pljevljima u mjesečnom iznosu od 180,00 eura, prava na MOP u iznosu od 76,50 eura, prava na dodatak za njegu i pomoć drugog lica u iznosu od 75,97 eura, te povremeno korisnik prava na jednokratnu novčanu pomoć, a korisnik je usluge narodne kuhinje i besplatno mu je obezbijeđen ogrijev u uglju;
- XY korisnik prava na naknadu po osnovu preostale radne sposobnosti kod Biroa rada u Pljevljima u iznosu od 180,00 eura, prava na MOP u iznosu od 76,50 eura; te povremeno korisnik prava na jednokratnu novčanu pomoć i besplatno mu je obezbijeđen ogrijev u uglju;
- XY. – penzioner i korisnik prava na dodatak za njegu i pomoć drugog lica u iznosu od 75,97 eura; korisnik prava na povlastice na putovanje, te povremeno korisnik prava na jednokratnu novčanu pomoć, korisnik je usluge Narodne kuhinje i besplatno joj je obezbijeđen ogrijev u uglju.

Da se radi o licima koji se u smislu čl. 19 tač. 12 ne mogu smatrati beskućnicima, jer ista ostvaruju redovne mjesečne prihode kojim bi mogli podmiriti potrebe stanovanja, ukoliko im smještaj u ustanovi socijalne zaštite nije prihvatljiv, a očigledno da nije; da smatraju da bi bilo kakva pomoć u vezi ponovljenog priključenja objekta na elektro-mrežu, bilo samo privremeno rješenje, jer objekat je neuslovan za stanovanje, ne samo zbog toga, već i kad su u pitanju drugi nedostajući sadržaji (nepostojanje adekvatnih mokrih čvorova, trpezarije, neodržavanje higijene i sl.).

III Utvrđene činjenice

5. Iz dostavljenih izjašnjenja proizilazi:

- Da u objektu koji se nalazi u vlasništvu Opštine Pljevlja, a koji je 2010. godine, ustupljen na korišćenje Centru za socijalni rad Pljevlja, koji se nalazi u ul. xx u Pljevljima, stanuju četiri lica;
- Da je već duže vrijeme objekat isključen sa elektro-mreže;
- Da su sva lica korisnici određenih prava iz socijalne i dječje zaštite kod Centra za socijalni rad Pljevlja, a pojedini ostvaruju: prava po osnovu preostale radne sposobnosti kod Biroa rada, obrok u narodnoj kuhinji, povlastice na putovanja, ugalj za ogrijev i dr. te da nemaju riješeno stambeno pitanje;
- Da je korisnike u više navrata obišao predstavnik Centra za socijalni rad Pljevlja;
- Da u Pljevljima od 2018. godine, postoji Javna ustanova za smještaj odraslih lica i starih lica²;
- Da je od strane Centra za socijalni rad, u više navrata, stanarima objekta nuđen smještaj u JU Dom za stare Pljevlja, što su svi izričito odbili;
- Da se radi o licima koji se u smislu zakonskih odredbi ne smatraju beskućnicima.

IV Relevantni propisi

6. Ustav Crne Gore:

² <https://www.domstarihpljevlja.me/>

Crna Gora je građanska, demokratska, ekološka i država socijalne pravde, zasnovana na vladavini prava. (čl. 1/2)

7. Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list Crne Gore", br. 027/13 ... 1/17, ... 145/21) propisano je: Socijalna i dječja zaštita je djelatnost kojom se obezbjeđuju i stvaraju mjere i programi namijenjeni pojedincu i porodici sa nepovoljnim ličnim ili porodičnim okolnostima, koji uključuju prevenciju, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku. (član 2)

Socijalna i dječja zaštita ima za cilj unaprjeđenje kvaliteta života i osnaživanje za samostalan i roduktivan život pojedinca i porodice.

U ostvarivanju ciljeva socijalne i dječje zaštite, posebno se štite:

(...)

2) odraslo i staro lice:

...

- kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. (član4/2)

Svako je dužan da radom, prihodima i imovinom stvori uslove za zadovoljavanje životnih potreba, kao i za sprječavanje socijalne isključenosti članova porodice, posebno djece i drugih članova koji nijesu u mogućnosti da se sami o sebi brinu. (čl. 6)

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

-beskućnik je lice koje nema adresu stanovanja, boravi na javnim ili drugim mjestima koja nijesu namijenjena za stanovanje i nema sredstava kojima bi moglo da podmiri potrebu stanovanja; (čl. 19 st. 1 tač. 12)

8. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG" br. 42/11 i 32/14) propisuje:

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (član 41/1)

V Zaključna ocjena

9. Iz dostavljenih izjašnjenja, Zaštitnik je ustanovio da u objektu Opštine Pljevlja tzv. "xx" u ul. ..., koji je ustupljen Centru za socijalni rad Pljevlja, stanuju četiri lica, koja su korisnici određenih prava, kako po osnovu preostale radne sposobnosti, tako i prava iz socijalne i dječje zaštite.

10. Zapaža se da su predstavnici JU Centra za socijalni rad Pljevlja, u terenskim posjetama stanarima objekta i zbog neuslovnosti istog i isključenja sa električne mreže, te kako nemaju riješeno stambeno pitanje, stanarima nudili smještaj u ustanovu. Svi stanari su odbili ponuđeni smještaj, odnosno u konkretnom slučaju smještaj u Javnu ustanovu Dom starih "Pljevlja" koji od 2018. godine postoji u Pljevljima.

11. Smještaj u ustanovu, kao pravo u okviru socijalne i dječje zaštite uređen je Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i isti se može odobriti za lica koja nijesu lišena poslovne sposobnosti i koja su sposobna za rasuđivanje na dobrovoljnoj osnovi. Takođe, Pravilnikom o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica³, propisani su bliži uslovi za pružanje i korišćenje, normativi i minimalni standardi usluge smještaja odraslih i starih lica. Shodno pomenutom pravilniku usluga smještaja obezbjeđuje se odraslom i starom licu: sa invaliditetom; koje je žrtva zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva; koje je beskućnik; i kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

³ ("Službeni list Crne Gore", br. 058/14 od 29.12.2014, 021/16 od 25.03.2016, 015/18 od 09.03.2018, 065/19 od 02.12.2019)

Iako lica koja stanuju u objektu Opštine Pljevlja, ostvaruju određena prava i imaju prihode, organ starateljstva im je imajući u vidu lose uslove i nedostatak struje, nudio smještaj u dom za stara lica. Međutim, obzirom na to da navedena lica ne žele, to Centar ne može protiv njihove volje preduzimati aktivnosti ka njihovom izmještanju, dok god se situacija ne promijeni.

Naime, kao uslov za smještaj u Dom starih, potrebna je odgovarajuća dokumentacija među kojom je i *Izjava volje korisnika o saglasnosti smještaja u Dom*⁴.

Ukoliko u međuvremenu dođe do izmjenjenih okolnosti (iseljenja objekta, promjene namjene istog, ili pogoršanja zdravstvenog stanja navedenih lica) očekuje se da predstavnici Centra za socijalni rad Pljevlja, obave dodatni savjetodavni rad sa stanarima objekta u cilju njihovog informisanja i eventualno osnaživanja za prihvatanje zbrinjavanja.

12. Kod ovakvog stanja stvari, Zaštitnik nije mogao utvrditi da je od strane nadležnih organa povrijeđeno pravo stanara pomenutog objekta iz socijalne zaštite.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
CRNE GORE
Snežana Mljušković

D-na:

- Opština Pljevlja
- JU Centar za socijalni rad Pljevlja
- a/a

⁴ <https://www.domstarihpljevlja.me/korisnici>